

chang: st. y. falc

List 1.

III Bb
14041

NOVICE

Tečaj LVII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak peti ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane p za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravnništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejemlje upravnništvo, in se plača za vsako vrsto z enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 6. januarija 1899.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Leto se bliža svojemu koncu in bliža se čas, da se bodo čitatelji zopet morali odločiti, kake liste najsi naroče za bodoče leto. Ker se je zadnji čas slovensko časopisje močno pomnožilo, ni to več lahka stvar.

„Novicam“ ni treba razvijati svojega programa, ker je že dovolj znan. Njih program je znani stari slovenski program, katerega so se držali dr. Bleiweis, dr. Costa, dr. Toman in Svetec katerega zastopnik je sedaj dež. odbornik ces. svetnik Murnik in kateremu so „Novice“ bile zveste v najteavnejših časih. Hodile bodo nekako srednjo pot in boja ne bodo iskale, a vendar odločno branil slovensko narodno stališče proti vsakomur.

Pogajale se bodo odkritosrčno za najširšo in neposredno volilno pravico, kakor so se dosedaj najdosednejše izmej vseh slovenskih listov, ker so prepričane, da bodo postavodajni zastopi tem bolje izražli pravo mnenje naroda, čim bolj bo vsem stanovom omogočeno, izražati ob volitvah svoje mnenje.

Smatale bodo za svojo nalogo, zagovarjati koristi srednjih in nižjih stanov. Posebno pozornost bodo obračale na koristi našega kmeta in doslej popolnoma zapuščenega obrtnika. Ta dva stanova sta stera našega naroda. Posebno kmet nima pri nobenem narodu tacega pomena, kakor pri našem. Naš kmet ni samo tisti, ki druge stanove preskrbuje z živežem, temveč najboljši možje našega naroda o se rodili v kmetijskih hišah, naši najboljši pisatelji, učenjaki, politiki so največ iz kmetijskih hiš, tako da lahko rečemo, da je kmet rešil našo narodnost.

V metih je pa najvažnejši obrtni stan. To je jedini nezavisni stan, na katerega se moremo Slovenci znašati, zato je pa dolžnost slovenskih politikov in časopisov, da ne pozabljajo koristi tega stanu. Slovenski obrtniki nimajo doslej svojega strokovnega lista. Z ozirom na to in po inicijativi gosp. es. svetnika Murnika, ki nadzoruje list, posvečevale bodo „Novice“ v prihodnje posebno pozornost obrtnikom in obrtniškim zadevam in pričakujejo, da se jih obrtniki tesno oklenejo.

„Novice“ bodo v novem letu v jedrnatih in stvarnih člankih pojasnjevale vsa politična vprašanja. Posebno pozornost bodo obračale kakor dosedaj slovenskim in slovanskim vprašanjem. Pogajale se bodo z isto odločnostjo za narodno enakopravnost in narodne pravice avstrijskih Slovanov, kot so se vedno v njih polstoletnem obstanku.

Skrbele bodo pa tudi za pouk kmeta in obrtnika. Pri tem mislijo posebno pozornost obračati novim inajdbam ter so si pridobile več izvrstnih sodelavcev, v prvi vrsti ces. svetnika Murnika in obrtnika M. Kunca. V poučnem in zabavnem delu bodo skrbele za primerno poučno in zabavno gradivo.

Splošno je bodo „Novice“ trudile v novem letu vsestranski zadovoljiti svoje čitatelje, do katerih se obračajo s prošnjo, da jim ostanejo zvesti v novem letu in še kaj novih naročnikov pridobe.

Dolžnost je pa, da izrekamo koncem leta tudi zahvalo vsem sotrudnikom in jih prosimo naj nam ne odreko svoje pomoči v novem letu. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi poročili o dogodkih po Slovenskem, kar se lahko sporoči na dopisnici.

Izhajale bodo „Novice“ v dosedanji obliki in obsegu tudi v novem letu in cena jim ostane stara in sicer za ljubljanske naročnike v tiskarni prejemane: za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr. Po pošti prejemane za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 40 kr. Naročnino se pošilja: **Blasnikovi tiskarni v Ljubljani.**

Politiški oddelek.

Pravico hočemo.

Novo leto nam je prineslo vsakovrstnih vestij o kritičnem položaju sedanjega ministerstva, toda te vesti nas niso vznemirile ni najmanj. Temu se ni čuditi, saj se razmere niso čisto nič premenile, odkar je na krmilu sedanja vlada. Ta se sicer naslanja na desnico, vlada pa še vedno po starem sistemu. Radi tega nam je tudi precej vse eno, kako ministerstvo je na krmilu, ker mi ne zahtevamo nikakih koncesij in ne potrebujemo nobenih milostij, mi zahtevamo samo to kar nam gre, pravico. Tej je posvečen ves naš boj, tej služimo z umom in srcem in tej bomo služili do zadnjega diha.

Seveda niso vsi ljudje enakih mislij o tem, kaj je pravično in kaj ni pravično, toda naše sveto prepričanje je, da nepravilne in nemoralne razmere v katerih žive v tej državi razni narodi in razni stanovi in za to se trudimo in se bomo z vsemi močmi trudili, da se te razmere predrugačijo, da se uredi po načelih pravice in morale.

Ali je to pravično, kakor so razdeljene narodne pravice v državi? Nemci in Madjari so gospodarji, drugi narodi pa jim morajo delati tlako. Nemški in madjarski jezik imata vse pravice, drugi pa jih imajo veliko manj ali celo nič. Nemci in Madjari imajo vse polno sredstev za kulturo in gospodarsko izobraženje, Slovani pa na mnogih naših krajih niti ljudskih šol nimamo, tako da moramo zaostajati, da si ne moremo pomagati naprej in se ne moremo iznebiti železja duševne in gospodarske odvisnosti, ampak smo izročeni na milost in nemilost našim nasprotnikom, kateri izsejajo pohlepne kremplje po naši zemlji in nam hočejo vzeti najdražje naše svetinje.

Ali je to pravično, kakor so razdeljene politične pravice? Večina prebivalstva v naši državni polovici je slovenske narodnosti ali v državnem zboru so zastopniki slovanskih narodov v manjšini in pridejo do večine samo, če se jim pridruži kaka nemška stranka. Večina 18 milijonov duš nima toliko zastopnikov, kakor manjšina 8 milijonov, pač pa iste dolžnosti. Slovani plačujemo večino davkov, Slovani dajemo veliko večino vojakov, zastopnikov pa nimamo toliko, kakor nemški narod.

Ali je to pravično, kakor so razdeljene politične pravice mej posamezne stanove? Srd prešine človeka, ako pomisli, da sede v državnem zboru poslanci, katere je volilo pet ali šest veleposestnikov, poleg poslancev, kateri zastopajo pol milijona duš! Kaj naj rečemo o tem, da imajo kacij 50 nemških veleposestnikov 10 poslancev v kranjskem deželnem zboru, vsi drugi prebivalci pa skupaj 26, kaj naj rečemo o tem, da ima slovenska tretjina prebivalstva v štajerskem dež zboru 8 zastopnikov, nemški dve tretjini pa jih imajo 52, kaj naj rečemo, da ima slovenska dvetretjinska večina na Goriškem v dež. zboru samo 10 zastopnikov, italijanska manjšina pa 11?

Ali je mar to pravica, kakor je urejen gospodarski ustroj? Kmet in obrtnik, meščan in delavec morajo nositi ogromna bremena, ne da bi vlada kaj storila zanje, vsled česar se denar vedno bolj kupi v posameznih rokah in obožujejo najširji sloji prebivalstva. Država skrbi samo za razvoj velekapitalizma. Hoteč na ta način paralizovati upliv rastoče omike in razširjenih političnih pravic, dobro vedoč, da je siromaštvo najbolje sredstvo za doseg tega smotra.

To ni pravica — to je vnebovpijoča krivica. Nasproti tej krivici stojimo mi na stališču, da imajo vsi narodi, vsi državljani in vsi stanovi popolnoma jednake pravice tako v narodnem, kakor v političnem in v gospodarskem življenju ter zahtevamo, naj država utesni razvoj velekapitalizma in naj uredi gospodarski ustroj tako, da bode vsaka rodbina imela toliko, aa bode lahko brez skrbi izhajala in da bodo vsi njeni člani zavarovani za vse slučaje.

Narediti hočemo konec stakanju kapitala v posamičnih rokah, in individuvalno gospodarstvo zlasti obrtnika in kmeta ter najproduktivnejših stanov, utrditi in zagotoviti.

Sveto naše prepričanje je, da je to pravično in moralno. Krivičnega ne zahtevamo ničesar. Mi hočemo pravico — to pa popolno in neprikrajšano, a kakor smo se borili za njo v minolih desetletjih, tako tudi v novem letu, a nebo naj blagoslovi naše delo. Bog in narod!

Politični pregled.

§ 14. Na starega leta dan je dunajski uradni list priobčil važne naredbe, katere je bila vlada izdala s pomočjo cesarskih naredb po § 14, ker jih državni zbor ni pravo-